

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-cci G-le a Țărei Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat membru Cons. legislativ	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Dr. în Drept din Paris Avocat	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIȚEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București
GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	Dr. ȘTEFAN LADAY fost magistrat, jurisconsult în Cluj	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat
Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare				
Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris				

ABONAMENTUL
Un an p.B-ci, Case Com. și Autorit. 1000 lei
" Avocați 600 "
" Magistrați 500 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTAMÂNĂ
In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
București Strada Artel No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provincie a nu mai aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorilor, și a bine-voi să trimită achitarea abonamentului prin mandat postal, direct la Administrația revistei *Curierul Judiciar*, București, str. Artei 5, notând pe ectorul mandatului, pentru abonamentul datorat partida No.

SUMAR

- Rolul Magistraturei în elaborarea legilor, de d-l judecător Emil Puscariu;
- Schimbarea formelor Societăților (urmare și finit), de d-l avocat Alex. Alexandrini;
- Solemnitățile în familia avocaților și magistraților.
- Vizita făcută de d-l Dem. I. Dobrescu Asociației Juriștilor Jugoslavi, de Spectator;
- Se poate suspenda provizoriu executarea pedepsei unui re-curent condamnat de instanțele militare? (Interpretarea art. 135 și 144 din C. Just. militare) de d-l Maior Valeriu Magdu;
- Recenzie: M. Vitzu, *Legea din Mai 1925 asupra accelerării judecăților*, Observațiuni critice, de d-l avocat Alex. Veleșcu;

JURISPRUDENȚA:

- Curtea de Casație Sect.-Unite: G. Nedelcu și alții cu Ministerul de finanțe (Dacă scutirile de impozite, acordate Industriei prin legea pentru încurajarea industriei naționale, constituiesc drepturi câștigate pentru contribuabil față cu art. 130 din legea pentru unificarea contribuțiilor directe? Legalitatea acestui articol);
- Casație S. I.: Banca de Scont cu P. Popescu-Balaci (Cum se face lichidarea ipotecilor pe moșii expropriate, cari garantează un compt curent la o bancă? Art. 76 Legea agrară și 370 și urm. c. com.), cu o Notă de d-l avocat Trajan Alexandrescu;
- Idem: Constanța Ghika cu Titus Patriciu (chiriași și sub-chiriași prevăzuți de art. 3 legea din 1924. Cerere de evacuare pe baza art. 34. Constatarea că chiriașul a introdus în termen acțiunea prevăzută de art. 27. Neevacuare).
- Trib. Ilfov S. I Civ. Cor.: Ministerul de finanțe cu Firma *Balkan-Impex* (Dacă sporirea taxelor vamale la de 5 ori taxele prevăzute în tarif, se aplică și taxelor de consumațiune?).

Rolul Magistraturei în elaborarea legilor

Se pare că înțeleapta hotărâre luată de d-l Ministru al justiției ca la elaborarea legilor de domeniul strict juridic, să se ceară și părerea autorizată a înalților magistrați, nu a fost înțeleasă în ce privește rostul ei și utilitatea sa socială, căci s'au ridicat glasuri în presă, cari au combătut cu înverșunare această pretinsă tendință de a se amesteca autoritatea judecătorească în atribuțiunile puterii legislative.

Cum eră de așteptat, critica acestei dispozițiuni atât de fericit inspirată, îndreptată în mod indirect și în contra magistraților, cari au primit să fie sfătuitoarii legiuitorului, se întemeiază pe cunoscutul principiu al separațiunii puterilor în Stat, fără să se țină seamă-însă că independența lor reciprocă nu exclude colaborarea acestora atât de necesară în interesul unei normale funcționări de Stat.

Și ceea ce e curios, aceste critici sunt ocazionate tocmai de pregătirea legii impreviziunii, care mai mult dect orice altă lege, trebuie să se nască din observarea unor încheități flagrante, prinse de jurisprudență din frământările vieții de fiecare zi.

Este necontestat astăzi, că legile nu mai pot fi ordinul arbitrar al unei voințe necondiționate, ci expresiunea necesităților dovedite, rezultatul experienței, pe care colaborarea fecundă a avocatului cu magistratul, îl traduce în formă jurisprudențială, cu prilejul rezolvării problemelor juridice, îmbrăcate în haina proceselor.

Au trecut timpurile când se impunea judecătorului îndeplinirea unei funcțiuni pur automate în aplicarea textelor de lege, după cunoscuta formulă a lui Montesquieu: „le juge est simplement la bouche qui prononce les paroles de la loi, sans essayer d'en modérer la force, ni la rigueur“.

„Această negare a jurisprudenței ca forță activă a evoluțiunii dreptului, a primit totdeauna și pretutindeni desmințirea categorică a forțelor“ zice cu drept cuvânt Jean Cruet în opera sa „La vie du droit“.

Judecătorul, departe de a fi considerat după expresiunea lui Montesquieu, „o ființă neînsuflețită“, trebuie recunoscut că este sufletul progresului juridic, promotorul dreptului născut față de fosilizarea dreptului tradițional.

„Născut din Jurisprudență, dreptul trăiește prin jurisprudență și tot prin jurisprudență adesea ori evoluează sub o legislație imobilă“.

Față de aceste constatări unanim recunoscute de toți acei cari sunt familiarizați cu problemele juridice și cari știu a urmări evoluțiunea unei legislații în timp, nu se mai poate contesta rolul preponderent al judecătorului în elaborarea proiectelor de legi.

Numai prin intervențiunea magistratului, care aduce cu sine experiența aplicării legilor, se poate tempera tendința legiuitorului spre abstracțiune și spre căutarea de criterii pur științifice, străine de practica juridică, — creînduse astfel legi corespunzătoare necesităților sociale care le-a inspirat. Altfel, ar fi să asistăm și de aci înainte la aplicațiunea unor legi hibride, adevărați avortoni ai științei dreptului, — cum e în bună parte legislațiunea de după război din țara noastră.

Și avizul magistraturei se impune cu atât mai mult, când e vorba de o lege ca aceea a impreviziunii, întrucât, dat fiind scopul ei de a restabili echitatea și buna credință în executarea contractelor, unicul călăuzitor al legiuitorului în examinarea acestei lege, nu poate fi decât jurisprudența și deci părerile făuritorilor ei, izvorâte din observarea atentă și înțeleaptă a împrejurărilor sociale, ce a pus în discuțiune chestiunea impreviziunii. De altfel, înainte de a se fi început primele lucrări pentru întocmirea proiectului de lege al impreviziunii, jurisprudența prin cel mai autorizat organ al ei, Înalta Curte de Casație și în special Secțiunea I-a Ardeleană a acestei supreme Curți, a consacrat principiul impreviziunii cu toate întinsele sale consecințe, în spețele ce i-au prilejuit statuarea în această materie, așa că utilitatea de a se ține seamă de părerile acelor cari au dat deja rezolvare juridică problemei sociale ce urmează a fi legiferată, este dela sine înțeleasă.

EMIL PUȘCARIU

SCHIMBAREA FORMELOR SOCIETĂȚILOR*)

Procedura transformării

6. Codul de comerț nu prevede, nu organizează transformarea prin vre-o dispoziție specială.

Schimbarea tipului social nu este însă decât o modificare a statutelor. Codul de comerț permite orice modificări (10).

El prevede chiar că în societățile anonime, cele mai de seamă schimbări se pot aduce de adunarea generală, respectându-se anume condiții. (11).

Iar implicit în art. 108 permite transformarea cel puțin pentru societățile în nume colectiv.

Statutele pot prevedea schimbarea felului societății. Ele pot hotărâ și condițiile în care transformarea se va face și numărul voturilor ce se va cere. De cât ori ele nu conțin nici o clauză ce s'ar referi la o asemenea eventualitate, ne vom călăuzi de principiile generale, pentru modificarea statutelor.

7. Putem, stabili două regule ce trebuiesc neapărat urmate :

a) Transformarea nu poate fi hotărâtă decât de asociații adunați în numărul și reprezentând capitalul cerut de codul de comerț pentru modificarea statutelor.

b) Se vor îndeplini cerințele codului de Comerț pentru noul tip ales, pentru ca acesta să poată avea ființă legală.

8. Societatea în nume colectiv sau în comandita simplă nu poate așa dar hotărâ transformarea ei, decât prin consimțământul unanim al asociaților (art. 96 și 108 c. com.) Majoritatea nu are dreptul să ia o hotărâre care să oblige pe toți. Răspunderea lor fiind nemărginită, trebuie ca toți să consimtă pentru orice schimbare.

9. Societatea în comandită pe acțiuni se poate transforma în societate anonimă. E una din cele mai frecvente transformări. Unii autori pretind chiar că e normală, corespunzând scopului ce voiau să atingă fondatorii în clipa în care au creat-o.

Socotim că majoritățile cerute de art. 160 c. com. pot hotărâ și îndeplini această formalitate. Consimțământul comanditaților nu e neapărat necesar. Legea permite adunării generale să aducă orice modificări actului constitutiv (art. 160 al. 7 c. com.) Și dacă fuziunea se poate înfăptui fără autorizația comanditaților (dacă bine înțeles majoritatea de capital cerută se poate obține fără concursul lor) transformarea care e mai puțin gravă, se va putea desigur face. (12).

În aceleași condiții societatea anonimă se va putea transforma în societate în comandită pe acțiuni. Schimbarea de care vorbim va fi mai ales atunci necesară când se găsește un om cu o excepțională pricepere în afaceri și care vrea să ia conducerea acelei societăți.

Pentru a avea deplină libertate în administrație el își asumă toată răspunderea. Societarii îl vor primi ca comanditar, iar societatea își va schimba forma.

10. Atunci când însă societățile pe acțiuni vor voi să se transforme în societăți de interes, cu răspundere nemărginită pentru asociați, consimțământul tuturor e necesar. Majoritatea voturilor chiar aceea cerută de art. 160 c. com. nu mai ajunge. Hotărârea ce se va lua schimbă obli-

*) Vezi începutul în numărul trecut.

10) Art. 96, 100, 108, 160, c. com.

11) Art. 160 c. com.

12) Contra: Trib. Seine 2 August 1902. Journ. des sociétés 1903 pg 22 Consimțământul administratorului e necesar. Trib. Marseille 4 August 1903, Journ. des Sociétés, 1904, pg. 250.

gațiile ce fiecare asociat și a luat atunci când a intrat în societate. Adunarea nu poate să si-lească libertatea fiecăruia. ⁽¹³⁾.

De altfel societatea transformându-se în acest fel se va schimba și *natura capitalului, a aportului său social*. Asociatul devine nelimitat răspunzător. Garanția sa, nemărginită e și ea un aport în societate, deoarece garanție înseamnă credit, și creditul e capital. Majoritatea asociațiilor nu poate avea puterea să impună asemenea schimbare de natură a capitalului, să-i impună acest nou aport ce nu adusesse în vechea societate.

Odată ce transformarea a fost valabil hotărâtă, pentru ca noul tip ales să poată funcționa vor trebui îndeplinite toate formele ce legea cere pentru existența sa.

11. Condițiile de publicitate vor fi cele indicate de art. 96 c. com. Transformarea, ca și orice altă modificare a statutelor trebuie publicată.

12. Transformarea unei societăți colective în societate anonimă nu e cu puțință dacă nu se asociază cel puțin 7 persoane (art. 121).

Autorizația tribunalului va fi necesară (articolul 138).

În general se vor îndeplini toate formalitățile cerute pentru constituirea societăților anonime. (Secția IV c. com.)

Actul constitutiv va fi autentic. (art. 88 c. com.).

13. Totuși prescripțiile art. 131 și 134 c. com. care cer pentru înființarea societăților anonime subscrierea întregului capital și vărsarea a cel puțin 3/10 la casa de depuneri de unde nu se pot elibera decât cu autorizația tribunalului nu-și găsesc aplicația la transformarea societăților. Ele nu se preocupă de cât de constituirea unei noi societăți anonime ⁽¹⁴⁾.

Dacă am admite doctrina franceză și am decide că societatea transformată e o societate nouă, cea veche fiind dizolvată, ar trebui să cerem respectarea art. 132 și 134 c. com. Totuși ar fi absurd căci la transformare, capitalul societății fiind vărsat, ele nu se mai pot aplica.

Chiar dacă odată cu transformarea și capitalul e mărit, cele 3/10 nu trebuie depuse. ⁽¹⁵⁾. Simultaneitatea celor două operații — mărirea capitalului și transformarea — nu schimbă întru nimic caracterul persoanei morale. Am arătat de ce nu credem că personalitatea societății se modifică prin transformare. Societatea devenită anonimă prin transformarea unei societăți colective sau în comandită, e totuși încă persoană juridică inițială. Mărirea capitalului simultan cu

transformarea nu se poate asemăna cu alcătuirea capitalului necesar unei societăți noi. Art. 132 și 134 c. com. prevăd numai constituirea unei noi societăți anonime. Iar legea nu impune mării capitalului nici un fel de restricții, mărirea lui neimplicând schimbarea persoanei. Societatea poate cere plata noilor aporturi așa cum crede de cuvință, când crede că are nevoie de noi capitaluri.

14. Transformarea se efectuează și societatea începe să funcționeze sub noul tip, de îndată ce formalitățile pentru organizarea ei au fost îndeplinite. Existența ei sub noul tip nu se socotește din momentul în care adunarea asociaților a votat transformarea. Hotărârile lor decide numai de admisibilitatea schimbării și de mijloacele de a o aduce la îndeplinire. Societatea continuă însă activitatea ei sub vechea formă până ce tipul cel nou este în stare de a funcționa. Altfel activitatea societății ar fi întreruptă, ar exista un răstimp în care nu ar fi nimic, ceea ce nu se poate. Vechea societate face operațiile comerciale ca și până acum, ca și cum transformarea nici nu s'ar fi hotărât. Ea nu e în soluție ca să continue operații mărginite și să pregătească lichidarea.

Persoana morală fiind aceeași, continuitatea ei este una din condițiile existenței sale.

Din faptul că transformarea nu se operează din ziua când aceasta a fost hotărâtă ci de când noua formă a intrat în funcție, rezultă că acțiunile societăților anonime vândute, conform modalităților stabilite de vechile statute, între aceste două momente sunt valabil vândute cu toate că statutele noi modifică modul de transmitere ⁽¹⁶⁾.

15. Societățile nelegal constituite nu se pot transforma în sensul ce am dat acestei noțiuni ⁽¹⁷⁾.

Transformarea e schimbarea formei unei societăți, iar cele neregulat constituite nu sunt societăți în fața legii. Ele sunt numai societăți de fapt. Numai actele lor din trecut se validează pentru a nu aduce prea mari turburări. Societatea neregulat alcătuită este nulă, și ceea ce nu exista nu se poate transforma. Trecerea lor la altă formă decât aceea în care se constituiseră neregulat la început, echivalează cu crearea unei noi societăți. Juridicește, persoana morală abia atunci a luat naștere.

Totuși societarii pot hotărî ca activul și pasivul vechii societăți de fapt să treacă asupra celei noi, dacă bine înțeles creditorii, care novează astfel schimbând debitorul, nu se opun.

16. Codul de comerț German prevede eventualitatea transformării. Legea Germană se ocupă de trecerea societății în nume colectiv în societate în comandită simplă, și de trans-

13) În același sens *Novarini* t. IV ed. 1920 pag. 426 No. 1762 nota 1.

14) C. Ap. Torino 24 Octombrie 1921, Pand. Rom. 1922. 3. 164; Cass. Torino 10 Mai 1918, citată în același loc.

15) A. Scialoja nota sub Foro Italiano 1918. 1. 543 cit în Pand. Rom. 1922. 3. 164.

16) C. Ap. Paris 16 Iunie 1893, D. P. 1894, 2 100.

17) Caberlatro (Massé Dari) t. II pg. 267.

formarea societății în comandită pe acțiuni în societate anonimă.

Societatea în nume colectiv devine în comandită simplă ori de câte ori asociații, pentru a avea mai mult capital, se învoiesc cu un capitalist că să li-l puie la dispoziție, ca să-i comandeze. Acesta dă capitalul, fiind însă numai limitat răspunzător. Pentru a face posibilă această transformare, se cere în afară de consimțământul unanim al participanților și anume forme de publicitate. (§ 162 din cod. și § 106).

Transformarea nu schimbă întru nimic identitatea societății, nu alterează persoana morală existentă. Societatea veche nu se dizolvă, ci există sub noua formă¹⁸⁾.

Codul German prevede și trecerea societății în comandită pe acțiuni la societatea anonimă.

Această transformare trebuie să fie hotărâtă de adunarea generală a acționarilor cu quorumul de voturi stabilit pentru schimbarea statutelor și de unanimitatea tuturor asociațiilor cu răspundere nemărginită (§ 332 al. 1). Totuși s'ar putea întâmpla ca administratorii comanditați, cu răspundere nemărginită, să fie în același timp și acționari. Ei ar putea să și posede majoritatea în adunarea generală. Ast-fel ar impune voința lor iar comanditarii ce nu iau parte la administrație nu ar avea nici un mijloc ca să fie respectat felul lor de a vedea. Legea stabilește un corectiv pentru această situație. Ea prevede că majoritatea comanditarilor care votează transformarea în adunarea generală să cuprindă cel puțin 1/4 din capitalul ce nu aparține vreunui comanditat, administrator (§ 332 al. 3).

Adunarea generală care a votat transformarea trebuie să dispună în același timp și măsurile ce urmează să se ia pentru aducerea la îndeplinire a transformării, mai cu seamă în privința firmei și a compunerii direcției (§ 332 al. ultim).

Schimbarea caracterului juridic se face fără pierderea identității persoanei morale. Decizia de transformare trebuie publicată (§ 333 și 334).

În registrul de publicare se vor trece membrii direcției și se alătură și un bilanț anterior cu cel mult două luni datei publicării. Acesta trebuie să fie aprobat de Adunarea Generală a acționarilor (§ 333 și al. 2).

Odată cu publicarea, părtașii cu răspundere nemărginită ies din societate. Din acea clipă societatea continuă ca societate anonimă (§ 333 al. ultim).

Direcția după ce va publica fără întârziere bilanțul în foile comerciale, va provoca pe creditori să-și formuleze pretențiile. Somația adresată acestora se va publica de 3 ori în foile comerciale. Creditorii cunoscuți se vor chema personal, prin înștiințarea osebuită (§ 334).

Creditorii a căror pretenții vor fi găsite întemeiate înaintea ultimei somații, se vor despăgubi sau li se vor da garanții (§ 334 al. 3).

Membrii direcției și ai Consiliului de Administrație răspund față de creditori de îndeplinirea acestor prescripții, ca debitori solidari. Membrii Consiliului de Administrație răspund numai în măsura în care nu au ținut seama de ele cu știință și fără să se opună (§ 334 al. ultim).

Unii autori socotesc că transformările de care codul vorbește și la care trebuie adăugată trecerea Societății Anonime la aceea în comandită pe acțiuni, precum și schimbarea formei din comandită simplă în societate colectivă, sunt singurele transformări în care persoana morală nu este alterată.

Ori ce altă transformare, — societate colectivă în anonimă de pildă — se poate înfăptui numai prin disolvarea și lichidarea societății inițiale și constituirea unei persoane noi¹⁹⁾.

Totuși Cossak crede că toate modificările nu schimbă personalitatea juridică. Totul se poate transforma fără ca societatea să devină o persoană diferită. Societatea nouă formează un tot cu cea veche²⁰⁾.

Asociații și Creditorii

17. În dreptul Român, la societățile cu răspundere nemărginită, fiecare asociat se poate opune transformării, unanimitatea voturilor fiind necesară pentru schimbarea statutelor.

Votul majorității acționarilor, majoritate specială indicată de art. 160 c. com. este hotărâtoare în societățile pe acțiuni (în comandită pe acțiuni sau anonimă) ori de câte ori forma nouă aleasă nu este un tip social cu răspundere nemărginită.

18. Asociații nu au dreptul de retragere acordat de art. 160 cod. com. În unele cazuri legea acordă un regim de favoare neobișnuit acționarilor ce nu admit modificările votate de majoritate. Legea indică limitat aceste excepții în art. 160 c. com. și schimbarea tipului social nu figurează printre ele.

Dealtfel trebuie să observăm că legiuitorul a dat dreptul de retragere însoțit de acel de a cere restituirea părții de asociat socotită după ultimul bilanț publicat, numai atunci când printre modificările noi ce se aduc se schimbă însăși angajamentele ce asociații au luat în momentul constituției. Legea nu vrea să supună minoritatea împotriva dorinței ei la schimbarea condițiilor în care contractase când societatea s'a alcătuit.

Transformându-se societatea, angajamentele inițiale ale asociaților nu sunt întru nimic mo-

18) Staub's Kommentar zum H. G. B. pag. 736.

19) Staub's Commentare, t. I. pag. 1327.

20) Cossak t. 3. ed. 1907, pag. 72, No. 110.

lificate sau nesocotite. Chiar și atunci când o societate aionimă se transformă într-o societate în nume colectiv, când astfel răspunderea asociaților este mărită, dreptul de retragere ar fi inutil, deoarece consimțământul tuturor asociaților este necesar pentru ca transformarea să se poată face. Nici un interes nu va fi așa dar lezat.

Societatea fiind aceeași, identitatea persoanei juridice neschimbându-se, afirmația că atât activul cât și pasivul societății vechi vor trece la cea nouă, este un truism.

Patrimoniul nu suferă nici-o schimbare (dacă bine înțeles odată cu transformarea capitalul nu este mărit sau redus, dar aceasta e o altă latură a chestiunii care nu interesează acum), schimbarea aceasta fiind numai calitativă și nu cantitativă.

Transformarea nepresupunând dizolvare, activul și pasivul nu au nevoie să *treacă*, să fie *preluate* de noua societate, ci aceasta continuând aceiași persoană va avea grija de toate datoriile ei, bucurându-se de aceleași drepturi asupra patrimoniului.

19. Noii asociați răspund de vechile datorii ale societății. ²¹⁾

Dacă societatea cu răspundere nemărginită adoptă tipul unei societăți în care componenții nu răspund decât în limita sumei subscrise, asociații rămân totuși nelimitați răspunzători pentru datoriile contractate până la data transformării. ²²⁾

Numai pentru viitor asociații răspund în marginile aportului lor. Ei se vor bucura atunci de avantajile acordate de noul tip.

Drepturile creditorilor nu se pot nesocoti.

Noua societate răspunde în adevăr de datoriile celei vechi, dar de aici nu urmează că răspunderea vechilor asociați este modificată.

Datoriile figurează în patrimoniul societății așa cum au fost consimțite, cu garanțiile lor. Răspunderea nemărginită a asociaților constituie pentru acele creanțe o garanție, ca și cum ar fi o ipotecă, un gaj sau o cautiune solidară.

Aceste garanții rezultă desigur din tipul societății colective sau în comandită simplă. Aceasta înseamnă numai că garanția e subînțeleasă, că nu e nevoie de mențiune expresă. Dar odată datoria contractată, garanția este strâns legată de creanța a cărei plată este asigurată astfel. Această legătură nu poate fi desfăcută decât cu consimțământul creditorilor și nici de cum de transformarea societății.

Pentru viitor în adevăr asociații nu vor răspunde decât limitat. Totuși chiar atunci s'a admis, dacă se constată că transformarea s'a făcut pentru a frauda pe creditorii, ca atunci când noua societate este declarată în stare de faliment, sindicul falimentului să poată cere extinderea procedurii și asupra societății vechi, cu răspunderea nemărginită, cuprinzând astfel și pe asociați ²³⁾.

20. Creditorii nu se pot opune transformării. Ei nu au dreptul de opoziție nefiindu-le dat de lege; aceasta îl acorda numai în rari cazuri limitat indicate de text când interesul creditorilor ar putea fi amenințat.

Cuvântul creditorilor este ascultat de pildă după ce s-a hotărât fuziunea, reducerea capitalului sau dizolvarea anticipată. La transformarea societății însă ei nu au interes să se opună, căci situația lor este neschimbată. Debitorul lor rămâne același, deoarece personalitatea juridică nu este alterată, iar creanța lor este asigurată de aceleași garanții ca și în trecut. Și aci vedem din nou cât de însemnată este admiterea teoriei ce susținem și prin care încercăm să arătăm că transformarea nu alterează personalitatea societății. Care ar fi fost în adevăr situația creditorilor lipsiți de drept de opoziție și care totuși în teoria adversă schimbă de debitori, deoarece se crează o nouă societate? Transformarea nu ar fi fost posibilă.

Dealtfel orice teorie în drept ca și ori ce altă știință este o ipoteză. Justețea ei e apreciată după valoarea consecințelor ce logic se deduc din primirea ei. Ori de câte ori o teorie foarte logică, în aparență duce la urmări cu neputința de admis, ea nu poate fi adevărată. De îndată ce s'ar admite teoria formării unei noi societăți prin transformare, ori care creditor ar putea împiedica această schimbare, cece practic e cu neputință, stingherindu-se întreprinderile.

I adevăr dacă societatea cu tip schimbat ar fi o nouă creație, s'ar bucura de altă personalitate, ea ar fi un nou debitor.

Nici un creditor nu poate fi însă silit să noveze creanța prin schimbare de debitor, împotriva voinței sale, (art. 1132 c. civ.)

Așa dar, oricare din ei, pentru cea mai mică sumă ar putea executa o presiune pentru a obține avantajii personale de la asociați.

Intr'un singur caz, la fuziune pentru a da puțința ca două sau mai multe societăți să se unească, legiuitorul a călcat principiul enunțat.

Creditorii mai multor societăți ce fuzionează își pot formula pretențiile în termen de 3 luni. Aceste însă pot fi găsite neîntemeiate și ei pot fi siliți să primească pe noul debitor.

21). Trib. Torino 26 Octombrie 1915, Rev. Soc. Com. 1915, pag. 981.

22). Vavasseur ed. 1910 t. I. pag. 302. No. 376; Novarini ed. 1920 loc. cit., Massé Dari, Tom. II, pag. 267; Jurisprudența citată Vivante tom. II, pag. 113; Trib. Nantes 7 Iunie 1899, Rev. Soc. 1900, pag. 24; Trib. Roma 1. Septembrie 1913, Rev. Soc. Com. 1913, II, 483.

23). Trib. Sena 25 August 1904, Journ. des. Soc. 1905 pag. 73

Dar chiar în acest caz legea înconjoară în de multă garanție această obligație ce le impune.

Regulele dela fuziune nu se pot extinde prin analogie.

21. Dacă societatea transformată ar fi o nouă persoană morală, ar urma ca aceea veche să fi suferit disoluție.

Creditorii ar putea atunci cere oricând lichidarea ei înainte de termen.²⁴⁾ Această soluție ar face imposibilă orice transformare, ar fi cu totul contrarie intenției părților, și din nou vedem că ori ce altă teorie pune piedică cât mai mare formelor elasticității sociale pentru a le face cât mai adaptabile împrejurărilor.

22. Cel mai însemnat inconvenient desigur al admiterii teoriei franceze, și care consideră schimbarea tipului social ca o constituire de o nouă societate cu personalitate juridică diferită, sunt sarcinile fiscale la care astfel ar fi supuse.

În primul rând societatea ce s'ar forma astfel ar plăti o nouă taxă de constituire.²⁵⁾

Apoi dacă o societate pe acțiuni adoptă alt tip tot pe acțiuni, titlurile noiei societăți vor fi supuse tuturor taxelor de timbru pentru emitere de acțiuni fără să se ție seama de taxele plătite pentru vechile acțiuni.

În al treilea loc, transformarea implicând disoluție, trecerea patrimoniului vechii societăți la cea nouă cu îndatorirea de a plăti pasivul este o mutație cu titlu oneros. Fiscul va fi dar în drept să reclame taxa ce i se cuvine pentru asemenea acte.²⁶⁾

Ne putem lesne da seama cât de îngreunată este transformarea supusă la asemenea sarcini împovărătoare.

Totuși jurisprudența franceză și o mică parte din cea italiană consideră transformarea ca crearea unei societăți, pentru a păstra fiseului însemnate avantagii.

În sistemul ce preconizăm nu se vor plăti fiseului aceste taxe.

Pentru a sfârși controversa, în Italia s'a votat o lege la 23 April 1911, care prevede pentru transformare numai foarte mică taxă, scutind astfel pe asociați de sumele mari la care erau impuși altfel de unele instanțe judiciare. Aceasta învederează că însuși legiuitorul nu consideră transformarea ca constituirea unei noi societăți, căci altfel nu ar fi lipsit fiseul de un venit.

Societățile civile

23. Societățile civile care au personalitate morală, se pot transforma în societăți comerciale.

Chestiunea nu prezintă vreo dificultate deosebită.

Societățile civile pot îmbrăca forma societăților comerciale. Ceeace deosebește o societate comercială de una civilă e scopul diferit ce fiecare din ele își propune, prima făcând operații de comerț, iar a doua acte civile.

Atunci când asociații își propun să transforme o societate civilă în una comercială de același tip, transformarea se reduce la o schimbare de scop și e supusă la aceleași reguli ca și aceasta din urmă.

Când societatea civilă urmează a deveni o societate de un tip diferit, operația se poate descompune în realitate în două faze, care deși simultane, sunt totuși perfect distincte: 1) o schimbare de scop; 2) o schimbare de tip.

Asociații care hotărăsc transformarea, decid în primul rând *schimbarea scopului societății*. Ea nu va mai face operații civile, ci comerciale.

În al doilea rând ei decid schimbarea tipului social.

Transformarea făcută în aceste condiții trebuie să îndeplinească atât condițiile cerute pentru schimbarea scopului unei societăți, asociații și creditorii căpătând toate drepturile ce le au în acest caz (d. ex. dreptul de a se retrage din o societate anonimă) cât și acele de care e nevoie pentru schimbarea tipului social, reguli ce am expus mai sus.

În Franța legea dela 1 August 1893 permite societăților civile să devie comerciale.²⁷⁾

24. Societatea civilă ce a devenit comercială va fi supusă tuturor regulilor ce cârmuesc aceste societăți. Asociații din societatea devenită în nume colectiv sau comanditații din societățile în comandită simplă, vor fi deacum înainte comercianți.

Ei vor putea fi declarați în stare de faliment în caz de încetare a plăților.

Totuși comercializarea unei societăți civile are efect numai pentru viitor. Obligațiile încheiate înainte de transformare, rămân civile, iar acțiunile la care aceste ar da naștere se vor judeca de tribunalul civil.²⁸⁾

Pentru operațiile anterioare modificării, societatea nu va putea fi declarată în stare de faliment.

În Franța această doctrină a dat loc la însemnate discuții și Curtea din Paris²⁹⁾ a dat o hotărâre prin care permite totuși declararea

27) Art. 7. din legea dela 1 August 1893: Les sociétés civiles actuellement constituées sous d'autres formes pourront, si leurs statuts ne s'y opposent pas, se transformer en sociétés en commandite ou en sociétés anonymes, par décision d'une assemblée générale spécialement convoquée et réunissant les conditions de l'acte social de l'art. 31 ci-dessus.

În Franța prin legea dela 1867 orice societate e constituită sub forma societăților comerciale, oricare ar fi obiectul ei (art. 61).

28) C. Houpin t. I pg. 520 No. 650 Trib. Sena 29 Noembrie 1894 J. S. 1895 pg. 239. Acțiunea în anulare a unei ipoteci constituită anterior comercializării, e de competența tribunalului civil, comercializarea neavând efect retroactiv.

29) C. Ap. Paris 10 Iulie 1894 J. S. 1895 pg. 26.

24) C. Ap. Besançon 15 Iunie 1869 S. 1870. 2. 105

25) Cas. 29 Iulie 1890, S. 1891, I. 103, Cas. 14 Iunie 1895, S. 1896, I. 149, Cas. 11 April 1905, S. 1906, I. 361.

26) C. Apel Paris 13 Septembrie 1890 S. 1892. 2. 95

falimentului, cu toată părerea contrară a întregii doctrine³⁰⁾. Curtea din Paris a recunoscut unei societăți civile transformate, care se găsea în încetarea de plăți, dreptul de a obține beneficiul lichidării judiciare, cu toate că nu avea decât datorii civile care erau toate anterioare transformării. Nici o lege, zice această instanță, nu împiedică pe un debitor, ce are creanțe civile, să devie comerciant și să supue regularea datoriilor sale astfel contractate legilor comerciale.

La noi controversa nu se poate ivi, deoarece codul de comerț (art. 655) pune ca o condiție esențială declarării falimentului, încetarea de plăți pentru datoriile comerciale. Și toate obligațiile unei societăți înainte de comercializare sunt civile.

Întinderea angajamentelor luate de asociații sau impuse lor de legi, atât timp cât societatea era civilă, nu poate fi restrânsă de comercializare³¹⁾.

Astfel asociații societății civile, constituită după regulile codului civil, (asociația), păstrează obligațiile ce le sunt impuse de art. 1521 cod. civ. față de creditorii anteriori transformării.

ALEXANDRU ALEXANDRINI
Avocat

Solemnități în familia avocaților și magistraților

După ce zilele trecute s'a inaugurat cu mare ceremonial Palatul de Justiție de la Iași, la 18 cor. a fost o mare sărbătoare la Palatul Justiției din Craiova, unde s'au desvelit cele 2 busturi turnate în bronz, cari reprezintă figurile marilor jurisconsulti olteni Gh. Chițu, fost ministru al Justiției și A. Betolian, fost Decan al Baroului Dolj.

Inițiativa turnării acestor busturi se datorește amicului și colaboratorului nostru Mitu Stoenescu, Decanul Baroului Dolj. Exemplul este demn de imitat ca Barourile din țară să-și cinstească și să-și comemoreze pe foștii lor membri cari au ilustrat bara și au menținut la cel mai înalt nivel profesiunea de avocat.

Cu această ocaziune au ținut discursuri: P. S. S. Bartolomeu, episcopul Noului-Severin, care a oficiat serviciul religios intru pomenirea răposaților Gh. Chițu A. Betolian și d-nii G. G. Mărzescu, Ministrul Justiției, Mitu Stoenescu, Decanul Baroului, C. R. Marinescu, Prim-Președintele Curții de Apel, C. M. Ciocazanu și C. L. Naumescu, vice-președintele Uniunii avocaților.

Tot în aceeași zi, după amiază s'a inaugurat Palatul Administrativ din comuna Segarcea-Dolj, unde au ținut discursuri: Preotul Pascu, C. Popovici, Prefectul Județului, G. G. Mărzescu, Ministrul Justiției și d-l I. M. Grănescu, judecătorul Ocol. Segarcea.

Vizita făcută de d-l DOBRESCU Asociației Juriștilor Jugoslavi

D-l Dem. Dobrescu, Directorul revistei noastre, Președintele Uniunii avocaților, a fost la Belgrad dela 16—20 Octombrie, a c. în urma invitațiunii Asociației Juriștilor Jugoslavi, în care sunt cuprinse toate categoriile de juriști: magistrați, avocați, profesori universitari de drept. I s'a făcut o primire călduroasă în toate cercurile juridice, în care s'a arătat o simpatie vie pentru România și Corpul juriștilor români. În seara sosirii, d-l Dobrescu a fost primit la Cercul juriștilor, unde juriștii români au fost salutați cu cuvinte și sentimente de mare confraternitate, la care a răspuns d-l Dobrescu, mulțumind pentru invitația ce i s'a făcut, pentru sentimentele arătate și pentru recepția grandioasă făcută grupului de avocați și magistrați români, care au vizitat Belgradul în timpul verei. A arătat că modul în care juriștii sârbi știu să arate simpatia lor, învederează că ne găsim în casă nobilă, noblețea slavă și-i roagă ca pentru zilele cât stă la Belgrad, să-l înscrie în Baroul jugoslav.

Seara a avut loc banchetul dat în onoarea d-lui Dobrescu de toate organizațiile de juriști, reprezentate prin Președintele Asociației Juriștilor, Primul Preșident al Curții de Casație, care reprezintă și Asociația magistraților, Primul Preșident al Curții de Apel și al Tribunalului, Decanul avocaților și reprezentantul profesorilor universitari de drept. La acest banchet a fost invitat și d-l T. Emandi, ministrul român la Belgrad. S'a toastat pentru d-l Dobrescu și pentru toți juriștii români.

D-l Dobrescu în răspunsul său, a arătat că juriștii trebuie să caute să dea ajutorul lor la împăcarea lumii de după războiu, ca să evităm un nou cataclism. Numai ei înțeleg ideia timpurilor și au prestigiul asupra societății. Vom da în extenso discursul său, din care au eșit discuții între juriștii sârbi, care au admis ideea să se formeze Antanta Juriștilor, cu caracter general și în care să fie cuprinși juriștii tuturor țărilor. S'a ajuns la ideea de a se forma deocamdată, Antanta Juriștilor care să împăce popoarele dintre Carpați și Balcani, unde pericolul și inimițiile sunt mai mari.

A doua zi d-l Iamandi a făcut o recepție la Legația română, la care au fost invitați reprezentanții Asociațiilor de juriști de care am vorbit și profesori universitari, întrucât d-l Ilie Bărbulescu, profesor universitar la Iași, se găsea la un congres de profesori.

În aceeași zi, d-l Dobrescu a fost primit la Curtea de Casație de Primul Preșident al Casației, care l-a recomandat consilierilor. Aceiași primire la Curtea de Apel, unde a fost prezentat magistraților și tot astfel la tribunal.

În tot timpul șederii sale la Belgrad, d-l Dobrescu a fost obiectul unei atențiuni de curată prietenie.

SPECTATOR.

Se poate suspenda provizoriu executarea pedepsei unui recurent condamnat de instanțele militare ?

Interpretarea art. 135 și 144 din C. Just. militare.

Ca unul care am lucrat îndelung în Justiția militară, pentru a nu se da o interpretare greșită unor dispozițiuni legale din Codul Justiției militare, așa aveam de obiectat următoarele la articolul publicat în „Curierul Judiciar” No. 30 din a. c. al d-lui Locot. Atanasiu Dumitru.

Art. 135 și 144 din Codul Justiției militare nu sunt contradictorii, aplicarea celui dintâi neexcluzând aplicabilitatea celui din urmă.

Tânărul camarad susține că numai art. 135 ar fi aplicabil, iar art. 144 care este o copie a art. 150 din

30) Lyon Caen, Rev. du com. 1894 pag. 148; Arthuys, Rev. crit. 1897 pg 280; Wahl S. 1896.2.57; Lacour D.P. 1895.2.107.

31) C. Haupin, loc. cit. pg. 522.

Codul de Justiție militară francez, nu-și poate avea aplicarea în legiunile noastre, pentru considerentul că la noi lipsind pedeapsa cu moartea, comiterea de erori judiciare nu prezintă acea importanță pentru a fi necesară înzestrarea generalului comandant al circumscripțiunii cu dreptul de a suspenda sau amâna executarea unei pedepse pronunțată în mod definitiv.

Dar în timp de războiu când există și la noi pedeapsa capitală, erorile judiciare nu provin mult mai ușor?

Dar de ce a acceptat legiuitorul acest articol?

Constituie adoptarea lui o inadvertență în legiferare?

Nu, acest articol își are rostul său întocmai ca și celelalte, și dacă el nu putea fi adaptat condițiunilor noastre, desigur ar fi fost eliminat.

Ce spune art. 135 al. 3 C. J. M.?

„Dacă a urmat condamnarea, chiar dacă acuzatul a făcut recurs, el este arestat“.

Aceasta înseamnă că în caz de condamnare acuzatul își conservă calitatea de acuzat și nu se transformă în „condamnat“ în sensul art. 7 din procedura penală, dacă a făcut recurs, însă el rămâne arestat până ce se va judeca recursul lui.

Va să zică menținerea lui în arest în acest caz, nu este o „executare“ a pedepsei, ci este un arest preventiv, ceea ce rezultă și din art. 139 al. 2 din Codul de Justiție militară, care glăsuiește:

„Dacă se va face recurs la Consiliul de Revizie se amână executarea“.

Rezultă deci clar că executarea unei hotărâri atârnată cu recurs nu poate avea loc.

Ce prevede art. 144 din Codul de justiție militară? „Generalul comandant al circumscripției poate suspenda executarea hotărârei, sub condițiunile de a informa îndată pe Ministerul de război“.

Conform acestei dispozițiuni i se acordă generalului comandant al circumscripțiunii dreptul de a suspenda executarea unei hotărâri, de care va uză bineînțeles numai atunci când există motive binecuvântate care să reclame această măsură, de ex.: alienațiune mintală a condamnatului.

Dar când o hotărâre este executabilă?

Evident că numai în cazul când nu mai este susceptibilă de nici un recurs când ea este definitivă.

Căci în caz de recurs se amână executarea conform art. 139 C. J. M. După cum am arătat mai sus.

Prin urmare, nu există între articolele susmenționate nici o divergență, primul statuând asupra situațiunii încă nerezolvate, al doilea asupra situațiunii definitive a împricinatului.

Suspendarea executării unei pedepse definitive este prevăzută și în procedura penală militară austro-ungară din 5 Iulie 1912 (Art. 418—420), care investeste pe generalul comandant cu dreptul de a suspenda sau amâna pentru anumite motive executarea pedepsei pronunțată prin sentință definitivă până la 8 săptămâni, și pe Ministrul de Războiu în mod nelimitat.

Iată deci justa interpretare a art. 135 și 144 din Codul Justiției militare, care amândouă sunt aplicabile — fără de nici o restricțiune — în legiuirea noastră militară.

Major i. r. VALERIU MAGDU

Fost Prim comisar-regal la Consiliul

de război al Corp. VI și VII de armată

Sbu, 15 Septembrie 1925.

RECENZIE

M. VITZU. Legea din 19 Mai 1925 privitoare la unificarea unor dispozițiuni de procedură civilă și comercială pentru înlesnirea și accelerarea judecăților înaintea Tribunalului și Curților de Apel, precum și pentru unificarea Competinței Judecătorilor. Observațiuni critice.

Distinsul nostru coleg din Baroul Ilfov, D-l Marcel Vitzu, a avut răbdarea și conștiinciozitatea profesională să studieze în amănunt textele haotice ale unei legi inspirate de cele mai bune intenții, redactată fără consultarea celor în măsură să cunoască cerințele practicei judiciare și ducând în aplicarea ei de câteva zile la rezultatele cele mai bizare și opuse scopului sincer urmărit dar neîndemânatic și pripit înfăptuit de legiuitor.

După o introducere în care arată că sistemul de a se decreta legile a persistat în fapt chiar după încetarea sa legală și cum o lege de însemnătate epocală, „a fost alcătuită ca o lege oarecare a prelungirii contractelor de închiriere, preparată în grabă, fără să se asculte glasul avocaților pledanți, propusă, votată și promulgată în condițiuni cari nu puteau duce decât la un singur rezultat: unificarea se îndepărtează și judecățile vor merge tot anevoie“, d. Vitzu analizează, semnalând lacunele și lămurind imperfecțiunile, textele legii din 19 Mai 1925.

D-sa arată cum art. 1 este „o modificare nu tocmai fericită a dispozițiunilor art. 69 din actuala procedură civilă“, lămurind sensul expresiunii „Calitatea Juridică“ și arătând inutilitatea acestei cerințe a legii noi.

D-sa semnalează apoi primele nedumeriri ce inspiră citirea legii. Cum se face „înmânarea“ acțiunilor? Dacă se respectă procedurile actualmente în vigoare, atunci unde mai e unificarea? Dacă procedura ordinară servește de subsidiară, unde mai e simplificarea urmărită?

Mult dorita accelerare este împiedicată de posibilitatea de a se face probe în cursul acțiunii, (p. 139) de a se introduce cereri reconvenționale, accesorii, de garanție, de intervenție, cu proceduri reglementate neprecis, dând naștere la tot pasul la întrebări, deci la controverse în materia cea mai delicată a dreptului, sancționată cu nenumărate nulități și decăderi.

„O dispoziție curioasă a legii este inegalitatea ce s'a creat între reclamant și pârît.“

Se arată apoi formalitățile ședinței preliminare, arătându-se iluzia legiuitorului de a decreta desbateri sumare când părțile trebuie să epuizeze în această ședință toate incidentele, să-și pledeze admisibilitatea acțiunii, și a dovezilor propuse.

„A propune desbateri sumare este într'adevăr a se trece peste realitatea de toate zilele și a dicta judecătorului măsuri cari nu se pot executa niciodată“, spune D-l Vitzu cu atât mai multă dreptate, cu cât, precum arată D-sa, art. 12 obligă pe reclamant a arăta oral și toate observațiunile sale cu privire la întâmpinarea pârâtului.

Se analizează apoi capitolul recunoașterilor în instanță (D-l Vitzu consideră suficient în acest scop mandatul dat conform art. 36 din legea avocaților de la 1923), modul de consemnare a recunoașterilor (necesitatea semnării lor).

Se semnalează o altă lacună: legea nu a reglementat procedura modificării acțiunii (p. 24).

Alta: Cum se redeschide dosarul la tribunal după a doua suspendare și cari sunt taxele de redeschidere a Curții?

O dispozițiune bună a legii (art. 19): plata taxelor de citarea martorilor în termen de cinci zile și un deziderat pios dar nerealizabil: efectuarea probelor înainte de termenul de fond.

Audierea martorilor, față cu textul facultativ al legii va continua a se face tot de judele supleant, iar expertiza neorganizată va prezenta același vechi neajunsuri și pericole.

După semnalarea altor lacune în materia chemării în garanție și o lămurire a procedurii intervenției, se analizează

amănunțit procedura complicată a *apelului* semnalându-se gravele imperfecțiuni și lacune în materia *suspendării executării*.

Într-adevăr inovația legii actuale, de a se depune *apelul* la tribunal, unde au loc formalitățile comunicărilor și primirii întâmpinării, întârzie atât de mult trimiterea dosarului de fond, încât executarea va avea loc înainte de a se putea judeca cererea de suspendare. D-l Vitu înclină a crede că din textul art. 42 ar reeși că cererea de suspendare va urma să se judece tot de tribunal; soluția nu ar fi tocmai fericită pentru apelant!

Cu obiectivitate desăvârșită, autorul semnalează unele avantajii ale legii noi: suprimarea *apelului* nominal, acoperirea viciilor de procedură prin prezența părții, etc. Nu e totuși fără pericol dispoziția art. 46 de a nu se mai cita niciodată partea odată citată în proces. Să fie oare spiritul de investigație și moravurile atât de înaintate încât măsurile de accelerare să nu atragă iremediabile nedreptăți pentru cei odată citați prin afișare?

Analizând dispozițiunile finale și tranzitorii, autorul insistă asupra nenumăratelor controverse ce vor rezulta din conflictele între legea veche și cea nouă și dintre legile provinciale și cea tinzând la unificare, fără a o realiza, controverse ce s'ar fi curmat dacă în loc de a se redacta legea într'un birou și a se debate cu o procedură într-adevăr accelerată în Parlament, s'ar fi lăsat proiectul în cea mai largă discuție publică și s'ar fi ținut seama de observațiunile desinteresate și experimentate ale practicanților dreptului.

„Titlul legii este: Lege privitoare la unificarea unor dispozi de procedură. Prin urmăre dela început observăm că ne găsim în fața unei legi... de unificare *parțială*... Vom avea deci de aplicat noile dispozițiuni de procedură (legea din 1925), pe cât va trebui să le completăm cu legea de procedură din 1900; același lucru îl vor face și locuitorii din ținuturile alipite cu procedurile de acolo.

Am avut până azi *patru* proceduri civile: avem de azi înainte *cinci*. Va trebui fatalmente să vină a *șasea* care să le modifice pe toate.

Într-adevăr, dacă legea nu organizează unitar procedura propriu zisă — nici măcar citarea părților, — „suntem în fața unui miraj de unificare“.

„Dar dacă la mai sus semnalatele lacune adăugăm dificultatea de a concilia legea nouă cu dispozițiunile legilor și a stabili când și în ce măsură se aplică una sau celelalte, și dacă la neclaritatea textului adăugăm și mai încălcitele debateri parlamentare, ajungem la un haos legislativ din care — ca și din cel al legilor în materie de închiriere, — ne va scoate la lumină opera constructivă a jurisprudenței cu prețul atâtor greșeli ireparabile ce se vor fi făcut de perfectă bună credință și de cei mai atenți din practicanții instanțelor“.

Autorul ne mai semnalează alte dificultăți în materie de judecată la judecătorii de ocoale și înaintea Înaltei Curți de Casație și conchide arătând că noua lege e prea plină de imperfecțiuni, lacune și nedumeriri pentru că aplicarea ei să nu ceară imperios redactarea unei legi bune cu colaborarea tuturor acelor cari, cunoscând realitatea și respectând principiile juridice, „și-au făcut din carieră nu numai un mijloc de asigurare a existenței zilnice, dar și un apostolat“.

Terminând citirea plăcută și folositoare a studiului D-lui Vitu, m'am gândit la importanța ce ar prezenta un studiu *constructiv* ce D-sa, cu minunata sa putere de răbdare și fericita îmbinare de cunoștințe teoretice și rodnică experiență practică, ne-ar putea da, dacă ar voi să analizeze cu același simț metodic, nu dispozițiunile de circumstanță ale unei legi trecătoare, ci textele statornice ale unui cod de continuă aplicare.

Ceeace D-sa ne-a dat în broșura de cinci zeci de pagini, ne îndreptățește să-i cerem un tratat de câteva volume.

ALEXANDRU VELESCU

ÎNALTA CURTE DE CAS. și JUST. S.-UNITE

audiența dela 4 Iunie 1925

Președenția d-lui OSCAR NICOLESCU, președinte

G. Nedelcu și a. cu Ministerul de Finanțe

Decizia Nr. 10

Impozite. Scutiri de impozite prin legi speciale. Nu constituiesc drepturi câștigate pentru contribuabili. Rațiune. Pot fi ridicate prin legi posterioare. Aplicațiune la legea pentru încurajarea industriilor naționale. Art. 1 din această lege, art. 130 din legea contribuțiunilor directe și art. 17 și 112 din Constituție.

Impozitul fiind o preluare efectuată asupra resurselor contribuabililor în scopul de a surveni la cheltuielile Statului, județelor, sau comunelor, contribuabilii nu pot avea nici un drept în această privință, ci numai obligațiuni.

De aceea legiuitorul regulând contribuțiunile, după cum crede că reclamă interesul general al statului, poate abroga o lege fiscală, sau a suprima o scutire de impozit acordată anterior, fără ca contribuabilul să-i poată opune vreun drept câștigat.

Legea pentru încurajarea industriei naționale, prin scutirea de impozite ce o prevede, nu creiază prin aceasta nici o situație de obligațiuni reciproce dela Stat la fabricanții beneficiari și ca atare scutirile acordate acestora pot fi retrase printr-o lege posterioară, cum este cazul cu art. 130 din legea pentru unificarea contribuțiunilor directe și de aceea această din urmă dispoziție este perfect legală.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat E. Ottulescu în desvoltarea motivului de casare, d. avocat Parascchivescu în combateri, și d. procuror general I. N. Stambulescu în concluziuni, și

Deliberând,

Asupra recursului făcut de G. Nedelcu, Dr. I. Moscu și D. D. Negel, în calitate de sechestri judiciari ai fabricii B. G. Assan.

Văzând motivul de casare astfel formulat:

Violarea art. 17 din noua Constituție, 19 din vechea Constituție, neconstituționalitatea art. 130 din legea pentru unificarea contribuțiunilor directe.

Fabricile „Assan“, au dobândit prin jurnalele Consiliului de Miniștri No. 993 din 912, 949 din 912, 950 din 912 și 1838 din 1916, publicate în Monitoarele Oficiale No. 130 din din 10 Sept. 1916, No. 12 din 14 Aprilie 1912 și No. 28 din 912, supliment, avantajele prevăzute de legea pentru încurajarea industriei naționale din 14 Februarie 1912 și anume, scutirea de orice impozit afară de cele prevăzute în acele decrete (impozit asupra beneficiului, fixate pe perioade).

Solicitând și obținând avantajele suscitutei legi, s'a creiat între noi și Stat raporturi de natură contractuală. Noi ne-am obligat să respectăm toate condițiunile legii, la cari avantagii ceream să fim admiși, iar Statul ne-a acordat, în schimb, o serie de avantaje între cari și scutirile și reducerile la impozite prevăzute în lege și în jurnalul Consiliului de Miniștri pe termenul prevăzut în art. 35 al legii.

Noua lege a contrib. directe, în disprețul disp. Consituteiei, ne-a expropriat în mod arbitrar din dreptul de creanță ce avem contra Statului, adică din dreptul ce aveam de a pretinde ca Statul să respecte scutirile și reducerile consimțite.

Hotărârea Comisiei de apel este casabilă din acest punct de vedere.

Având în vedere deciziunea supusă recursului din care se constată, că succesiunea def. B. C. Assan

fiind impusă prin procesul verbal cu Nr. 453-924 al Comisiunii a V-a specială de pe lângă Administrația Financiară a Capitalei, la impozite elementare și complimentare, pentru fabricile de uleiuri și lackuri, precum și pentru morile de făină ce are în București, a atacat cu apel acel proces-verbal, pe motiv că nu poate fi supusă la impozite, de oarece prin mai multe jurnale ale Consiliului de miniștri, date pe baza legii de încurajarea industriei naționale, a fost scutită de orice impozite și că această scutire, constituind pentru dânsa un drept câștigat, nu a putut fi abrogată prin art. 130 din legea contribuțiilor directe, fără violarea Constituției; că, Comisiunea de Apel, prin deciziunea supusă recursului a menținut impunerea, rezervând ca cesiunea neconstituționalității dispoziției din art. 130 ridicată de recurentă, să fie judecată de această Înalță Curte.

Considerând în prim rând că este adevărat, că prin art. 3 punctul i, din legea pentru încurajarea industriei naționale din 14 Februarie 1912 se acordă pe timp de 20 sau 30 ani industriilor cari cer foloasele acestei legi, între alte avantaje, și scutirea de orice alt impozit direct către Stat, județ și comună, afară de impozitul asupra beneficiului net anual fixat pe perioade;

Considerând, însă că prin art. 130 din legea din 1923, pentru unificarea contribuțiilor directe și pentru înființarea impozitului pe venitul global se prescrie, că orice dispozițiuni de lege sau regulamente relative la scutiri de contribuțiuni directe, neprevăzute în această lege, sunt și rămân abrogate;

Considerând că dacă după art. 1 cod. civ., legea dispune numai pentru viitor și nu are putere retroactivă, acest principiu însă al neretroactivității legilor, edictat în vederea ocrotirii necesare a intereselor individuale, nu este de ordin constituțional; că ele nu leagă pe legiuitor, care în virtutea plenitudinii puterilor sale poate, când interesul oștătesc o cere, să dea efect retroactiv unei legi și să revină asupra trecutului, fie pentru a aprecia condițiunile de legalitate ale unui act, fie pentru a modifica sau suprima efectele în drept deja realizate;

Considerând că art. 130 din legea pentru unificarea contribuțiilor directe din 1923 nu atinge efectele produse ale scutirilor de impozite obținute anterior promulgării ei, ci abrogă legea prevăzând scutirile numai pentru viitor;

Considerând că dacă, după cum pretind recurenții, prin aplicarea art. 130 li se răpește un drept câștigat, acela de a putea continua să beneficieze de scutirea de impozite directe până la expirarea termenului fixat, și dacă aceasta s'ar datora efectului retroactiv al dispozițiunii art. 130, încă recurenții nu pot cere înlăturarea ei pe motiv de neconstituționalitate, întru cât principiul neretroactivității legilor după cum s'a arătat, nu este înscris în Constituțiune;

Considerând, în al doilea rând, că este adevărat că art. 17 din Constituțiune proclamă că proprietatea de orice natură și creanțele asupra Statului sunt garantate;

Considerând, însă, că impozitul fiind o preluare efectuată asupra resurselor contribuabililor în scop de a surveni la cheltuelile Statului (sau ale județului sau ale comunei), contribuabilii nu pot avea un drept în această materie, ci numai obligațiuni,

în acest senz legiuitorul regulează contribuțiunile după cum crede că reclamă interesul general al Societății al cărei reprezentant este; că, în baza acestui principiu, legiuitorul poate abroga o lege fiscală care ar nesocoti interesul general, sau suprima o scutire de impozit acordată, fără ca contribuabilii să-i poată opune un drept, interesul general prevalând asupra celui individual.

Considerând, pe de altă parte, că art. 1 din legea pentru încurajarea industriei naționale din 12 Februarie 1912 dispune „că Statul acordă fabricelor în ființă sau cari se vor înființa fie de o persoană, fie de societăți, înlesnirile și foloasele arătate de lege, dacă vor îndeplini condițiunile ei; că printre aceste avantajii figurează și scutirea de orice impozit direct către Stat, județ sau comună, afară de impozitul asupra beneficiului net anual, iar ea condițiuni, legea enumeră o serie de formalități, de prescripțiuni ce trebuiesc a fi satisfăcute;

Că de aici rezultă că atunci când Statul a acordat fabricelor avantajii acestei legi nu se creiază o situațiune de obligațiuni reciproce dela creditor la debitor, între Stat și fabricant, căci Statul venind în ajutorul acelora pe cari îi consideră că merită, nu le acordă decât acele înlesniri și foloase pe cari legea însăși le stabilește și fără ca în schimb să ceară fabricantului altceva decât respectarea unor condițiuni de ordin general menite să evite abuzurile ce s'ar putea săvârși; că dar scutirea de impozit direct nu este de natură contractuală; că fabricantul beneficiează de această favoare în virtutea legii iar nu în virtute de contract și aceasta atâta timp cât subsistă legea ce o prevede și care poate fi modificată sau abrogată când interesul general o reclamă imperios; că o scutire de impozit contractuală ar fi contrarie Constituțiunii care în art. 112 declară formal că „nici o excepțiune sau micșorare de impozit nu se poate statorni decât prin lege”.

Considerând că astfel fiind și întrucât pe de o parte contribuabilul nu are un drept în materie de impozit și întru cât pe de altă parte scutirea de impozite de cari beneficiază fabricantul care a obținut avantajii legii pentru încurajarea industriei naționale, rezultă din lege iar nu dintr-o convențiune dintre Stat și fabricant, dispozițiunea art. 130 din legea pentru unificarea contribuțiilor din 1923 care abrogă legile privind scutiri de contribuțiuni directe, într'un interes general, nu este edictată în contra principiului proclamat în art. 17 din Constituțiune.

Că dar motivul de casare nu este întemeiat și recursul urmează a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTITIE, S. I

Audiența dela 13 Ianuarie 1925

Președenția d-lui EM. MICLESCU, președinte

Banca de Scont cu P. Popescu-Balaci

Decizia No. 54

Legea agrară. Ipotece cari garantează împrumuturi pe cont curent. Lichidarea lor se face tot după normele din art. 76 legea agrară.

Sold debitor. Ce se înțelege prin sold debitor. Stabilirea și lichidarea lui în cazul ipotecilor cari garantează împrumuturi pe cont curent. Art. 76 legea agrară și 370 și urm. c. com.

1. *Legea agrară nu prevede un mod de lichidare deosebit cu privire la ipotecile constituite asupra moșilor expropriate și prin care s'au garantat împrumuturi deschise în cont curent.*

Aceste ipoteci, chiar pentru sumele datorite ulterior decretului-lege de expropriere, menținându-și caracterul lor inițial, și legea agrară, care este de ordine publică, nefăcând nici o distincție, — urmează că și în privința lor se aplică normele de lichidare indicate în mod general prin art. 76 legea agrară.

2. *Soldul debitor rezultând, conf. art. 370 și urm. c. com., din remiterile reciproce, urmate de compensațiune, între părți, cuantumului lui se stabilește la data când, în urma operațiunilor succesive, părțile l-au denunțat, procedând la lichidarea lui. Ca atare și într-un câștig legea agrară nu face nici o distincție în privința procentelor datorite la creanțele ipotecare, urmează că soldul debitor stabilit cum s'a arătat mai sus cum și dobânzile aferente, se lichidează în întregime conf. art. 76 legea agrară, — adică tot în rentă, valoare nominală drept valoare reală.*

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Consilier Em. Miclescu, pe d-l av. N. Florian în dezvoltarea motivelor de casare, pe d-l av. Cezar Ionescu în combateri și

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Banca de Scont a României contra sentinței No. 172 din 923 a Trib. Ialomița Secția I-a, dată în proces cu P. Popescu-Balaci, pentru distribuire de rentă rezultată din expropriere:

Văzând motivele de casare astfel formulate :

„I. Exces de putere, rea interpretare a art. 4 decret-lege Nr. 3681-918, a art. 3 decret-lege Nr. 3697-918 a art. 73, 75, 76 legea agrară și violarea principiilor contractului de cont curent și ipotecă.

Datoria d-lui Petre Popescu-Balaci către Banca de Scont a României decurge din un contract de cont curent. Acest cont curent garantat cu o ipotecă până la concurența sumei de 800.000 lei în moșiile Balaci de sus și Ciochina din jud. Ialomița.

Prin art. 4 din decretul-lege Nr. 3618-918, art. 3 din decretul-lege Nr. 3697-918 și prin art. 2 și 3 legea agrară, porțiunea expropriată din moșiile supuse exproprierii, se declară indisponibile dela data de 15 Decembrie 1918, de când ele trec prin efectul legii în proprietatea Statului.

Pe de altă parte contractul de cont curent este un contract succesiv care se încheie la datele anume specificate în contract adică din 3 în 3 luni așa că ipoteca care le garantează se întinde numai până la concurența sumelor debitoare în momentul încheierii contului curent.

Mai mult legea agrară declară exigibilă orice creanță care grevează partea expropriată de moșie, prin urmare la data de 15 Decembrie 1918 contul curent a fost declarat exigibil de legea cea ce echivalează cu o denunțare a lui.

„Așa dar, dacă el a continuat mai departe între debitorul Petre Popescu-Balaci și Bancă, ipoteca chemată a-l garanta, care era accesoriu al contului, numai putea subsista și nu se mai putea întinde decât asupra părții neexpropriate a moșiei, căci cealaltă eșise din patrimoniul debitorului.

Prin urmare, suma care se poate considera că greva partea expropriată din moșie, era aceia la care se ridică contul curent în momentul denunțării lui, prin efectul legii, adică la 15 Decembrie 1918. Tot restul creanței decurgând din continuarea contului curent între debitor și bancă, grevează partea de moșie neexpropriată de care legiuitorul agrar nu se ocupa; nici nu

are a achita creanțele cari o grevează, după cum nu achită nici creanțele chirografare ale unui debitor expropriat.

„Judecând astfel și dispunând să se achite cu rentă întreagă creanța băncii, atât cea anterioară datei de 15 Decembrie 1918, cât și cea posterioară acestei date, Tribunalul a comis un exces de putere și a violat sur arătatele texte de lege.

II. Violarea principiilor din codul comercial art. 370 și urm. relative la cont curent și nemotivare.

Într-un contract de cont curent când debitorul curentist a garantat achitarea soldurilor cu o ipotecă ce a constituit pentru asigurarea creditului deschis până la concurența sumei determinate, o asemenea ipotecă deși are rang din ziua inscripției sale nu și produce efectele de cât la realizarea creanței, iar cuantumului ei atâră de fluctuațiunile ce va suferi contractul de cont curent, fără a putea depăși suma specificată în actul de ipotecă.

Consecințele acestor principii este că o creanță în cont curent garantat cu ipotecă se identifică în întregime cu regimul contului curent al cărui caracter novator face ca dobânzile odată trecute în cont să se capitalizeze, iar la încheierea soldului porțiunea ce ar depăși valoarea inscripțiunii ipotecare numai poate fi considerată ca garantat cu această ipotecă, ci este o datorie chirografară.

Tribunalul Ialomița înlătură fără a motiva aceste principii și denaturează convenția părților, când pe de o parte hotărăște că creanța ipotecară susceptibilă de a fi achitată în bonuri de expropriere este un sold ce depășește cu 55.285 lei bani 90 inscripțiunea ipotecară luată pentru 800.000 lei asupra moșiei Balaci necapitalizând dobânzile trecute în cont și le calculează deosebit ca provenite dintr-un împrumut ipotecar obișnuit.

Acest mod de a hotări constituie un exces de putere și violează principiile și articolele de lege arătate mai sus fără a motiva hotărîrea dată.

Având în vedere că prin sentința supusă prezentului recurs, Tribunalul, chemat în apel a distribui suma de 1.268.329 lei depusă de Stat în rentă cuvenită intimatului Petre Popescu-Balaci în urma exproprierii suprafeței de 661 hectare din moșia sa Balaciul de Sus jud. Ialomița între creditorii săi ipotecari și privilegiați, atribue băncii recurente, în achitarea creanței ipotecare ce o are asupra acelei moșii și asupra moșiei Ciochina Bent proprietatea tot a intimatului suma de 855.285 lei în rentă.

Că, pentru a hotări astfel Tribunalul constată în fapt și motivează că prin actul autenticat de Trib. Ilfov Notariat la 11 Decembrie 1918 și înscris la Trib. Ialomița la No. 47 din 918 Banca recurentă a deschis intimatului un credit în cont curent — pentru garantarea căruia a luat o inscripție ipotecară asupra moșiei Balaci în întindere de 1200 ha., cum și asupra moșiei Ciochina situată în acelaș județ; că, din raportul de expertiză dressat în cauză rezultă că la 15 Decembrie 1918, data promulgării decretului-lege de expropriere No. 3697, soldul debitor al lui P. Popescu-Balaci era de lei 2601,20 bani, iar dela această dată și până la 30 Septembrie 1921 el s'a ridicat la lei 756.239,60 bani astfel că ambele împreună cu dobânda legală se ridică la un total de lei 855.285, pe cari a și dispus să fie achitată Băncii în rentă, întrucât renta rămasă în urma achitării creanței Creditului Funcar Rural acoperă complet creanța Băncii recurente.

Având în vedere că, prin motivele de casare se invoacă rea interpretare a art. 4 din decretul-lege No. 3681 din 918, a art. 3 din decretul-lege No. 3697 din 1918, a art. 73, 75 și 76 legea agrară, violarea principiilor contractelor de cont curent și ipotecă, a art. 370 și urm. c. com. și nemotivare, susținân-

du-se de recurentă că ipoteca care garantează contul curent se întinde numai până la concurența sumelor debitoare în momentul închiderii contului curent și cum contul său a fost denunțat legal prin primul decret-lege la 15 Decembrie 1918, dânsa n'ar putea fi înscrisă la tablou decât numai cu soldul de atunci care este 6201,— și numai această sumă are a fi plătită în rentă, — restul creanței sale care și de fapt reprezintă sume avansate după prima expropriere, nu poate afecta decât partea neexpropriată de pe moșie; că, se mai susține că în orice caz inscripția ipotecară pentru garantarea contului curent fiind de numai 800.000 lei suma de 55.285 lei care depășește quantumul ei, nu poate fi decât o datorie chirografară, deci nu poate fi achitată în rentă, — întâmpinare asupra căreia Tribunalul ar fi omis a se pronunța.

Considerând că, legea agrară nu prevede un mod de lichidare deosebit cu privire la ipotecile constituite asupra moșiilor expropriate și prin cari ipoteci s'au garantat împrumuturi deschise în cont curent; că lichidarea acestor creanțe potecare găsite în ființă la punerea în aplicare a legii din 1921, are a se face în modul general prevăzut de art. 76, întrucât ipoteca care garantează un contract de cont curent nu poate fi considerată că ar constitui un titlu de creanță deosebit pentru sumele datorite ulterior decretului-lege de expropriere, ea menținându-și caracterul inițial și ca atare nu se poate a i se aplica alte norme de lichidare decât cele indicate în mod general de legea agrară; că, această -a atât mai mult cu cât legea fiind de ordine publică și nefăcând nici o distincție în această privință, urmează că este aplicabilă de o potrivă la toate cazurile de lichidare a sarcinilor ce grevează terenurile expropriate, între cari desigur urmează a se considera și ipotecile sus arătate.

Considerând că, în cuprinsul art. 370 și urm. c. com., rezultă că drept sold debitor, are a se considera acel rezultat din remiterile reciproce umate de compensațiune între părți și ca atare quantumul lui se stabilește la data când părțile în urma operațiunilor succesive intervenite l-au denunțat procedând la lichidarea lui; că este neîndoios că, în speță părțile au continuat operațiunile de cont curent, garantate prin ipoteca în discuțiune până la data când vloarea creanței băncii, rezultată din aceste operațiuni, cu dobânzile aferente, s'a urcat, după cum expertiza constată la suma de 855.285 lei;

Că astfel fiind și întrucât termenii generali ai legii, care nu face nici o distincție în privința procentelor datorite la creanțe ipotecare și ca atare ele nu pot fi achitate decât tot în rentă valoarea nominală drept valoare legală, bine instanța de fond a atribuit Băncii recurente rentă în sumă de lei 855.285, deși ipoteca sa se urcă numai la 800.000 lei fiind necontestat că diferența reprezintă procentele acestei creanțe ipotecare a Băncii;

Că dar, pentru aceste considerațiuni ambele motive de casare devenind nefondate, au a fi respinse.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

NOTĂ

I. Plata datoriilor ipotecare și privilegiate se face cu rentă, indiferent dacă datoria rezultă dintr'un împrumut ipotecar simplu, ori dintr'un contract de cont curent, al cărui sold debitor e garantat printr'o inscripție ipotecară

Chestiunea dacă art. 76 al legii agrare referi-

tor la lichidarea cu titluri de rentă a creanțelor ipotecare și privilegiate, existente în momentul exproprierei, se aplică, deopotrivă, atât creanțelor ipotecare rezultând din împrumuturi propriu zise, cât și creanțelor rezultând din închiderea unui cont, al cărui sold debitor a fost garantat printr'o inscripție ipotecară, a primit, din partea Inaltei Curți de Casație, un răspuns afirmativ.

Suprema instanță a hotărât că plata în titluri de rentă este o măsură comună ambelor categorii de creanțe.

Desigur că, art. 76 trebuie interpretat în sensul că reglementarea plății datoriilor ipotecare și privilegiate în rentă are un caracter general, ori care ar fi natura contractului din care derivă aceste datorii.

Modalitatea plății, în rentă și reducerea dobânzilor la 6 la sută, ambele hotărâte prin art. 76 legea agrară, constituiesc o măsură de protecțiune față de debitorii ipotecari și privilegiați, adică față de proprietarii expropriați.

Aceasta fiind rațiunea legii, este logic să întindem aplicarea acestei măsuri de protecțiune față de toți debitorii ipotecari și privilegiați, indiferent dacă datoria lor rezultă dintr'un contract de împrumut simplu sau dintr'un contract de cont curent, al cărui sold final a fost garantat printr'o inscripție ipotecară.

De sigur că, nu era nimic mai firesc decât să se spună categoric, într'un alineat, că lichidarea prevăzută de art. 76 legea agrară privește toate categoriile de creanțe ipotecare și privilegiate, ori care ar fi geneza lor contractuală.

O asemenea precizare era absolut trebuitoare, față de caracterul special al contractului de cont curent.

Lichidarea ipotecilor ce garantau conturi curente se prezintă ca o chestiune extrem de dificilă.

Numărul însemnat al acestor ipoteci ar fi trebuit să atragă atenția legislatorului agrar asupra necesității de a se reglementa lichidarea lor. Nimeni însă nu s'a gândit la aceasta.

Art. 76 din legea agrară a fost redactat fără ca legiuitorul să fi manifestat cea mai mică preocupare de o chestiune atât de însemnată.

Curtea de casație constată această situațiune, arătând că legea agrară nu prevede un mod de lichidare deosebit pentru ipotecile constituite în scopul garantării soldului unui cont curent.

Constatarea Inaltei Curți nu are numai o valoare interpretativă. Ea conține și o critică discretă la adresa legiuitorului agrar, care, urmând norma statornică a aproape tuturor predecesorilor săi, a legiferat pripit, și în cea mai complectă ignoranță asupra principiilor de drept în imediată legătură cu dispozițiunile acestei legi speciale.

II. Data închiderii conturilor curente garantate prin ipotecă rurală și stabilirea soldului garantat ipotecar

Textul art. 76 legea agrară spune între altele că „partea proporțională din creanța ipotecară se declară exigibilă“.

Prin faptul că legiuitorul declară exigibile creanțele ipotecare, această exigibilitate în puterea legii, echivalează, pentru conturile curente cu o denunțare forțată a lor conform principiului pus de art. 373 c. com., care spune că contractul de cont curent este desființat prin scadența termenului.

Creanța ipotecară a devenit, deci, exigibilă în temeiul legii agrare.

Soldul conturilor curente, denunțate prin art. 76 din l. agrară la 15 Decembrie 1918, se stabilește prin compensațiunea urmată între cele 2 rubrici „Credit“ și „Debit“, urmând să se ceară numai diferența dela corentistul rămas debitor.

Ca o consecință firească a denunțării forțate a conturilor curente, ale căror solduri debitoare erau garantate prin inscripțiuni ipotecare, rezultă următoarele:

1) Contul curent s'a încheiat *ipso jure* în baza legii la data de 15 Decembrie 1918.

2) Soldul final al contului s'a divizat în 2 părți deosebite și anume:

a) Prima parte, reprezentând porțiunea din sold egală cu valoarea inscripției ipotecare, constituie o creanță ipotecară împreună cu dobânzile de 6 la sută, socotite până în ziua consemnării prețului.

b) A doua parte, consistând în diferența dintre valoarea inscripției ipotecare și totalul soldului, constituie o creanță chirografară.

3) Partea ipotecară a soldului debitor, adică suma egală cu valoarea inscripției ipotecare se subdivide și ea în 2 porțiuni deosebite.

a) Prima ce va fi achitată proporțional în titluri de rentă.

b) A doua, compusă din suma soldului debitor ce nu a putut fi plătită în rentă și care subsistă ca o creanță ipotecară asupra părții neexpropriate, urmând, deci, a fi achitată în numerar.

III. Situațiunea debitorilor ipotecari cari au luat bani după data de 15 Decembrie 1918

Care este situațiunea debitorilor ipotecari cari au luat bani după data de 15 Decembrie 1918 când conturile curente s'au închis, în mod automat, în baza art. 76 legea agrară?

La data de 15 Decembrie 1918 soldul debitor al proprietarului expropriat era de 6201 lei. Posterior acestei date, debitorul a mai ridicat diverse sume de bani cari adunate la un loc reprezentau la 30 Septembrie 1921, împreună cu dobânda legală suma de 855,285 lei.

Inscripțiunea ipotecară pentru garantarea soldu-

lui debitor al contului curent era numai de 800.000 lei.

Debitorul recurent a susținut atât înaintea Tribunalului cât și în Casație că ipoteca, care garantează contul său curent se întinde numai până la concurența sumelor debitoare în momentul închiderii contului, adică la 15 Decembrie 1918, când contul curent a fost denunțat prin art. 54 din decretul-lege Nr. 3697-918.

Creanța ipotecară dela 15 Decembrie 1918 fiind, deci, numai de 6201 lei, debitorul cerea ca numai această sumă să fie achitată în rentă, deoarece sumele avansate după prima expropriere urmează să afecteze partea neexpropriată din moșie.

Tribunalul Ialomița a hotărât să se achite cu rentă întreaga creanță a Băncii creditoare, atât cea existentă la 15 Decembrie 1918 cât și cea posterioară acestei date.

Pentru lămurirea acestei chestiuni, trebuie să ținem seamă de amănuntul că legea agrară nu a urmărit să acorde titlurilor de rentă o forță liberatorie generală și absolută, grație căreia debitorul să poată achita chiar și datoriile, care nu aveau ființă la data exproprierii.

Legea agrară a învederat și reglementat regimul de favoare acordat pentru liberarea debitorului numai în momentul exproprierii.

Legiuitorul nu a conceput, și nici nu a putut să conceapă, o dispoziție care să dea posibilitate debitorului de a săvârși acte de rea credință, ridicând, posterior exproprierii, sume pe cari să le achite în rentă, cu toate că părțile contractante se găseau la o epocă când regulile dreptului comun își reluasera imperiul lor.

Toate raporturile juridice dintre creditorul și debitorul ipotecar, cari nu au nici o conexiune cu legea agrară, au rămas neschimbate, producându-și mai departe efectele lor.

Inscripțiunea ipotecară care fusese anulată de lege numai în limitele părții proporționale din creanță, ce se plătește în rentă, subsistă și garantă creditorului toate sumele ridicate de debitor după 15 Decembrie 1918.

Sumele plătite debitorului posterior acestei date constituiesc o datorie ipotecară care grevează restul neexpropriat al moșiei.

Aceste sume au fost ridicate, posterior lichidării contului, în temeiul unui raport juridic nou, care nu are nici o legătură cu dispozițiunile legii agrare.

Vechiul cont curent a fost prorogat, iar părțile s'au îmbrăcat cu calitatea de corentiști corespondenți într'un contract de cont curent adițional.

Nici un principiu de drept nu se putea opune la alcătuirea unei asemenea convențiuni suplimentare.

Legea agrară a urmărit, numai, scopul de a fixa obligațiunile debitorului la data de 15 Decembrie

1918, punând principiul că datoriile existente atunci, devin exigibile urmând a fi plătite în titluri de rentă.

Numai într'un singur caz, sumele ridicate posterior datei de 15 Decembrie 1918 ar putea fi achitate în rentă.

Aceasta s'ar putea întâmpla atunci când, în urma ridicării acestei sume, ar fi intervenit o a doua expropriere.

În acest caz, operațiunile celei de a doua exproprii găsind la data când au fost săvârșite, o nouă creanță ipotecară, urmează să se aplice acestei creanțe dispozițiunile art. 76 legea agrară cu privire la plata în titluri de rentă și la reducerea dobânzilor la 6 la sută.

Regimul excepțional al plății în titluri de rentă, urmărește creanțele ipotecare până în ziua când operațiunile exproprierii, în întreaga țară, vor fi ajuns să iea din marea proprietate cele două milioane de hectare, care conform noiei Constituțiuni revizuite, trebuiau să treacă în patrimoniul sătenilor.

IV. Caracterul ipotecar al dobânzilor de 6% produse de soldul contului curent până în momentul consemnării rentei de către Stat

Recurentul a mai susținut că, în orice caz, inscripțiunea ipotecară pentru garantarea contului curent fiind numai de 800.000 lei, suma de lei 55.285 ce depășește cuantumul ei nu poate fi socotită de cât numai ca o datorie chirografară, care nu se poate achita în rentă.

Casația a găsit că bine Tribunalul a acordat creditorului rentă de 855.285 lei cu toate că inscripțiunea ipotecară era numai de 800.000 lei.

Spre a motiva confirmarea acestei soluțiuni, Casația spune că, deoarece este netăgăduit că suma de 55.285 ce excede cuantumul inscripțiunii, reprezintă procentele, această sumă urmează să fie achitată tot în rentă, conform art. 76 legea agrară.

Principiul pus de Casație, cu privire la caracterul ipotecar al acestor dobânzi cari trec peste suma pentru care s'a luat inscripțiune, este incontestabil.

Conform art. 1785 c. c. creditorul ipotecar sau privilegiat are dreptul ca dobânzile datorite pe trei ani să aibă acelaș rang cu capitalul.

Chestiunea care trebuie reținută, însă, este aceea că această dobândă trebuie calculată la soldul debitor existent la 15 Decembrie 1918, când contul curent a fost denunțat automat prin efectul legii, iar nu la o dată ulterioară.

Pentru toate chestiunile în legătură cu rangul ipotecar al dobânzilor curse după denunțarea contului curent, trimitem la nota publicată în „Curierul judiciar“ Nr. 7-923 și la lucrarea noastră *Drepturile proprietarilor și creditorilor ipotecari în raport cu legislațiunea agrară* p. 9-16. Editura Soc. An. Curierul Judiciar).

V. Considerațiuni generale asupra remiterilor în cont curent cu privire la dobânzi

Remiterile pe cari le face un corentist în contul curent nu pot fi socotite ca o plată. Nu se poate atribui unei remiteri caracterul de plată, pentru că în contractul de cont curent nu există nici creditor nici debitor până în momentul închiderii lui, când se formează soldul final. (V. Dimitriu, *Contractul de cont curent* p. 182).

O creanță operată în cont curent se stinge prin novatiune.

În locul ei, ia naștere o altă creanță, în privința căreia *l'avant-compte* (corentistul în favoarea căruia s'a făcut creditarea) nu mai are drepturile ce decurgeau din vechea creanță.

Astfel dacă, corentistul creditat în cont era vânzător de mărfuri, el nu mai poate cere rezoluțiunea contractului și nici să revindă mărfurile pentru neplata prețului. De asemeni, dacă corentistul creditat este un locator, el nu mai poate urmări evacuarea chiriașului pentru întârziere în plata datoriei, de oarece creanța sa s'a stins prin novatiunea operată odată cu înscrierea acestei creanțe în contul curent. (C. Vivanti, ed. fr. I Nr. 1735 p. 301).

Ca o consecință a acestui principiu, se sting și cautiunile, privilegiate și ipotecile cari garantează creanțe operate în cont curent. (C. Vivante, op. cit. p. 301 Nr. 1735).

Ceva mai mult : efectul novator al contului curent, face ca dobânzile, odată trecute în cont, deci capitalizate, să-și piardă individualitatea.

Datorită acestui efect novator al contului curent, trecerea dobânzilor în contul curent operează o novatiune, care are de efect să stingă și garanția de plată pe care art. 1785 c. civ. o dă pentru plata dobânzilor unei creanțe privilegiate ori ipotecare, căreia i se acordă acelaș rang cu capitalul atunci când este vorba de dobânzi datorite pe trei ani. Oricum rimează înscrisă în cont își pierde individualitatea din cauza efectului novator al contului curent.

Dobânzile trecute în cont devin simple articole de debit, cari nu mai pot fi socotite ca dobânzi, ci ca un element integrant al capitalului, adică al soldului final.

Conform art. 76 legea agrară, soldul debitor ce urmează a fi stabilit la 15 Decembrie 1918, este alcătuit din capitalul propriu zis plus dobânzile capitalizate.

Din cauza caracterului indivizibil și novator al contului curent, aceste dobânzi nu mai pot fi distrase, complexului de operațiuni cari alcătuiesc contul curent.

Dobânzile sunt un element inseparabil al contului și se totalizează cu celelalte remiteri, mai înainte de a se stabili soldul final. (C. Vivante, ed. fr. I Nr. 1744 p. 310).

În privința tuturor celorlalte puncte de drept, ce fac obiectul deciziunii de față și anume : 1) Modul în care se lichidează sumele primite în cont curent posterior datei de 15 Decembrie 1918 ; 2) Denunțarea conturilor curente în baza art. 76 din legea agrară și efectele acestei denunțări ; 3) Conturile curente adiționale formate după 15 Decembrie 1918 ; 4) Caracterul excepțional al plăței în titluri de rentă ; 5) Situațiunea ipotecilor ce garantează conturile curente sub raportul naturei lor, a alcătuirii raportului de creanță și a rangului atribuit inscripțiunii, trimitem la adnotările publicate în Curierul Judiciar Nr. 3-1925 asupra deciziunii Înaltei Curți de Casație s. I Nr. 1322 din 9 Iulie 1924).

TRAIAN ALEXANDRESCU

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. I COMPLECT CHIRII

Audiența dela 21 Iulie 1925

Președenția d-lui GR. ȘTEFĂNESCU, consilier

Constanța Ghica cu Titus Patriciu

Decizia Nr. 1966

Chirii. Chiriași și subchiriași prevăzuți de art. 3 din legea din 1924. Cerere de evacuare pe baza art. 34. Constatare că chiriașul a introdus în termen acțiunea prevăzută de art. 27. Nu poate fi evacuat chiar dacă n'a fixat termen în această acțiune. Competința instanței sesizate pe baza art. 34. Aplicațiune. (Art. 3, 27 și 34 din legea din 1924).

Chiriașii și subchiriașii din art. 3, cari pretind că au dreptul să dețină imobilul și peste termenul de un an, nu sunt obligați, conf. art. 34, la îndeplinirea altei formalități pentru a nu fi expulzați de cât aceea de a introduce în termen, acțiunea prevăzută de art. 27. Odată dovedit faptul introducerii acestei acțiuni, proprietarul nu poate cere expulzarea, chiar dacă nu s'ar fi fixat termen la această acțiune, legea necerând îndeplinirea acestei formalități.

Potrivit art. 34, în cazul de evacuare prevăzut de acest text de lege, tribunalul nu are altă calitate decât aceea de organ de execuție și ca atare nu poate statua asupra nici unei apărări în fond, ridicată cu această ocaziune.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat G. M. Dumitrescu în dezvoltarea motivelor de recurs, iar pe d. Simionescu în combatere, și

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Constanța Ghica în contra ordonanței date conform art. 34 din legea chiriilor de către Tribunalul Iași, Secția III în cauză cu Titus Patriciu ;

Având în vedere motivele de recurs în cuprinsul următor :

1) Violarea art. 3 și 34 din legea chiriilor din 1924.

D-na Ghica cerea evacuarea lui Patriciu pentru motivul că natura convențiunii dintre ei excludea dreptul chiriașului la prelungirea de 2 ani și îi acordă numai o toleranță până la 6 Mai 1925, termen care expirase.

Tribunalul fără a contesta și refuzând a judeca natura raportului juridic dintre părți, respinge cererea de evacuare pen-

tru motivul că în termen de 6 luni dela promulgarea legii, anume în ultima zi a acestui termen, Patriciu a introdus o acțiune principală pentru a stabili că el chiriașul are dreptul a locui imobilul d-nei Ghica și după 6 Mai 1925. Tribunalul recunoaște că această acțiune nu a fost adusă la cunoștința d-nei Ghica și argumentează, bazându-se pe dialoguri parlamentare, că simpla înregistrare în termen a acțiunii este suficientă pentru a înlătura dispozițiunile art. 3 și 34.

Credem că modul de a vedea al tribunalului este fundamental greșit, căci chiar dacă am lăsa la diligența proprietarului rezolvirea procesului intentat de chiriaș, bunul simț ne spune că proprietarul pentru a accelera procesul trebuie neapărat să aibă cunoștința de existența lui și deci este elementar că, în interiorul celor 6 luni, acțiunea chiriașului trebuie notificată proprietarului.

2) Excese de putere și falsă aplicare a art. 34.

Tribunalul constată că, independent și concomitent cu procesul ocult intentat de Patriciu, d-na Ghica obținuse o deciziune cu autoritate de lucru judecat care obligă pe Patriciu la evacuare pe ziua de 6 Mai 1925; cu toate acestea, în mod inexplicabil tribunalul refuză a discuta efectele acestei lichidări definitive a raporturilor juridice dintre părți, lichidare care face absolut inutilă exercitarea acțiunii din interiorul celor 6 luni dela promulgarea legii; argumentul Tribunalului este că instanța, fiind de executare, nu poate examina apărări de fond; pe când tocmai fondul adică raportul juridic care acordă sau nu acordă prelungire de contract lui Patriciu, constituia principala îndatorire a tribunalului.

Având în vedere că prin petițiunea înregistrată la Nr. 16246-925 Constanța Ghica cere, pe temeiul art. 34 din noua lege a chiriilor, tribunalului Iași, secția III să se ordone expulzarea lui Titus Patriciu din imobilul situat în Iași, str. Carol Nr. 23 și a-l obliga la plata sumei de 200.000 lei ce reprezintă de zece ori chiria semestrului precedent ; că însă tribunalul respinge această cerere ;

Având în vedere că, pentru a-și motiva hotărârea dată, Tribunalul Iași, secția III argumentează că pentru ca proprietarul să poată uză de dispozițiunile art. 34 se cer două condițiuni : 1) chiriașul să facă parte din categoria art. 3, și 2) contractul său să se fi bucurat de păsuirea de un an acordată de acest text, iar din moment ce aceste două condițiuni sunt îndeplinite, expulzarea nu poate fi înlăturată decât dacă chiriașul dovedește că în termen de 6 luni dela promulgarea legii chiriilor a dedus în judecată pe cale de acțiune principală pretenția sa de a se putea folosi de imobilul închiriat și după 6 Mai 1925 ; că examinând actele din dosar tribunalul, constatând în fapt că chiriașul a introdus în termen o astfel de acțiune, respinge cererea proprietarei ; că deasemenea tribunalul mai respinge și pretențiunea reclamantei cum că chiriașul nu poate sta în imobil mai mult decât până la 6 Mai 1925, cum prevede deciziunea Curții de Apel Iași, secția I cu Nr. 139-924, rămasă definitivă ; tribunalul argumentează respingerea acestei obiecțiuni în sensul că lucrul judecat constituie o apărare în fond care nu se poate face într-o instanță de executare cum e tribunalul în asemenea cazuri ;

Având în vedere că într'adevăr din cuprinsul art. 34 din legea chiriilor rezultă că chiriașii și subchiriașii prevăzuți de art. 3 cari ar pretinde că au drept să dețină imobilul și peste termenul de un an este suficient ca în interval de 6 luni dela promulgarea legii să introducă acțiune conform art. 27, pentruca în urma acestei simple formalități să nu poată fi evacuați conform alin. II al art. 34 ;

Considerând că nici acest text de lege și nici vre-un altul din legea chiriilor nu prevede îndeplinirea vreunei alte formalități din partea chiriașului spre a nu fi expulzat, decât aceea a introducerii în termen a acțiunii conform art. 27;

Că deci, în speță, fiind stabilit și necontestat de părți că s'a introdus în termen din partea chiriașului acțiune, proprietara n'avea drept să ceară evacuarea chiriașului, chiar dacă acțiunea nu i-a fost comunicată și chiar dacă nu i s'a fixat termen, întrucât — precum s'a arătat mai sus — legea nu prevede vreo astfel de formalitate;

Că așa fiind bine a judecat tribunalul Iași când a respins cererea de evacuare a proprietarei și din acest punct de vedere recursul este nefondat;

Având în vedere că din examinarea aceluiași articol — 34 — din legea chiriilor rezultă că în cazul de evacuare prevăzut de acest text tribunalul n'are altă calitate decât aceea de organ de execuție;

Că prin urmare în această calitate, și cu această ocaziune n'are a cerceta și a statua asupra nici unei apărări asupra fondului cauzei, așa că bine a judecat tribunalul Iași când a respins pretențiunea proprietarei că potrivit deciziei Nr. 139-924 a Curții de Apel Iași, secția I, rămasă definitivă, chiriașul nu poate să stea în imobil și după 6 Mai 1925, întrucât aceasta fiind o apărare în fond, tribunalul n'avea competența să o examineze;

Că așa fiind și din acest punct de vedere recursul este nefondat și urmează a fi respins;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA I C. C.

Audiența dela 20 Ianuarie 1925

Președinția d-lui AL. STĂRCEA, Președinte

Ministerul de Finanțe cu Firma „Balcan-Impex“

Sentința civilă No. 85

Taxe de consumațiune. — Jurnalul consiliului de miniștri No. 955 din 20 Aprilie 1920 ratificat prin legea din 10 Martie 1923. — Sporirea taxelor vamale la de 5 ori taxele prevăzute în tarif. — Dacă această sporire se aplică și taxelor de consumațiune. — Legea din 21 Martie 1920 privitoare la taxele de consumațiune.

Pe baza jurnalului consiliului de miniștri No. 955 din 20 Aprilie 1920 ratificat prin legea din 10 Martie 1923, Ministerul de finanțe a fost autorizat să perceapă de 5 ori taxele prevăzute în tarif, numai în ce privește taxele vamale, iar nu și în ce privește taxele de consumațiune.

S'au ascultat d. avocat... din partea oponentului și d-l avocat Paximade din partea intimătei.

Tribunalul,

Asupra opoziției făcută prin adresa No. 12101 din 1923, de către Ministerul de finanțe, în contra sentinței cu No. 161 bis din 1922 a acestui tribunal, prin care admitându-se acțiunea intentată prin petițiunea înreg. la No. 28378-922, de către firma „Balcan-Impex“ societate anonimă de import și export pentru Balcani, a fost obligat să restituie acesteia suma de 1.315.619 lei 40 bani percepută în plus drept taxă de consumație la cantitatea de 1.315.618 Kgr. zahăr.

Având în vedere actele și lucrările din dosar cum și concluziunile părților

Având în vedere că Ministerul de finanțe sus-

ține că greșit s'a admis acțiunea intimătei întrucât potrivit jurnalul consiliului de miniștri cu No. 955 din 20 Aprilie 1920, în urma referatului Ministerului de finanțe, Ministerul de finanțe a fost autorizat să perceapă, *taxele vamale și de consumație „prevăzute în tarifele vamale“* în lei pe baza valorii de schimb în aur, admitându-se ca deocamdată taxele de perceput să fie reduse la mai puțin de jumătate din valoarea lor în aur, adică la de 5 ori taxele prevăzute în tarife.

Că, deși în acest jurnal se face mențiune și de taxele de consumațiune, totuși, întrucât autorizățiunea de a percepe de 5 ori taxele este numai pentru taxele prevăzute în tarifele vamale, și cum în tarifele vamale nu se prevăd și taxe de consumațiune, rezultă că dispozițiunile acestui jurnal nu-și pot găsi aplicabilitatea lor decât în ce privește taxele vamale, căci numai acestea sunt taxele de consumațiune, care sunt prevăzute în legi speciale, și de care consiliul de miniștri nici nu s'ar fi putut ocupa să le reglementeze la data de 20 Aprilie 1920, pe cale de jurnal, când cu o lună mai înainte, legea din 21 Martie 1920, fixase în mod special aceste taxe.

Că de altfel, din însăși referatul Ministerului de finanțe către Consiliul de Miniștri, se constată că ceea ce l-a determinat să se adreseze Consiliului de Miniștri spre a cere sporirea de 5 ori a taxelor, a fost că „cu scăderea valutei naționale și cu scumpetea de astăzi a lucrurilor, taxele actuale din tariful vamal nu mai reprezintă la valoarea mărfurilor decât maximum 1-2 la sută, față cu 10-15 la sută cât reprezintă înainte de război“, iar această măsură de sporire la de 5 ori a taxelor, spune în acelaș referat Ministrul de finanțe, „este cu totul provizorie, până ce se va putea alcătui un nou tarif vamal și se va încheia noui convenții comerciale“.

Că deși referatul în încheiere cere sporirea și a taxelor de consumațiune, totuși, întrucât se referă la taxele de consumațiune prevăzute în tarifele vamale, el eră menit, cu toată încredințarea dată de către Consiliul de Miniștri, să rămână fără nici un efect viu în acest punct de vedere.

Că întrucât, potrivit legii din 21 Martie 1920, în vigoare în momentul perceperei taxelor dela intimat, taxa de consumațiune pentru zahăr eră fixată la un leu de kgr., fără, cădere i s'a perceput de către fise o taxă dublă și bine s'a admis de către tribunal acțiunea în restituirea taxei percepute în plus.

Că opozițiunea fiind astfel nefondată, urmează să fie respinsă.

Pentru aceste motive, redactate de d. judecător de sedință Ștefan P. Mihăileanu, tribunalul respinge opoziția, etc.

(ss) Al. Stârcea; Ștefan P. Mihăileanu.

SOCIET. ANON. „CARTEA ROMANEASCA“

Se aduce la cunoștința publică că societatea noastră fiind reprezentanta exclusivă pentru România a tututor publicațiilor Societății Națiunilor, doritorii se pot adresa la Librăria „Cartea Românească“ din București, Bulev. Academiei 3, pentru orice publicațiune din cele de mai sus.

Se fac de asemenea și abonamente la publicațiunile periodice.

Cataloge la cerere.